

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Subsect. 1. Amplius hæc confirmatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

præsens: similiter ergo Deus est extra creaturam, illi tamen immediate præsens.

SUBSECTIO I.

Amplius hæc confirmantur.

36

Deinde quam plurima testimonia reperiuntur, quibus Patres videntur, quæ iuncta illorum interpretatione magnam vim habent ad hoc institutum. Primum habetur *Iob. capite 11* [Excellior cælo est;] nam quod excellior est altero substantiæ suæ magnitudine, illud & æquat, & superat ita ut respondeat toti spatio, in quo illud est, & adhuc supra illud extet, ac emineat: si ergo Deus excellior cælo est supra summum eius verticem esse debet. Quo testimonio ad hoc institutum videtur Gregor. *eodem loco, lib. 10. Moral. c. 7.* & Diuus Hieronymus ibidem, ex eo colligit omnia esse intra Deum quemadmodum locata intra locum, qui est ipsis superior, & exterior: secundum habetur *3. Reg. 8. & 2. Paralip. cap. 2. & 6.* [Quem cæli cælorum capere non possunt.] Consonat Hymnus Ecclesiæ de Deipara: [quem totus non capit orbis,] intelligi nequit vnum, esse intra aliud, & concipi si simul non sit extra illud: nam quod continetur iisdem terminis loci, quibus aliud vere ab ipso capitur: Deus est intra mundum, & cælum, ut docent communiter Patres, & sumitur ex locis Scripturæ, quibus dicitur replere orbem, si ergo non capitur debet esse extra vtrunque. Ex quo testimonio eandem veritatem probat Maior. *q. 2. citata*, & nonnulli recentiores: tertium habetur *Isaia 9. 40.* [Quis mensus est pugillo aquas, & cælos palmo ponderauit,] quibus verbis significatur Deum vniuersam cæli, ac terræ machinam pugillo manus suæ comprehendere, & sicut manus manet exterior iis, quæ pugno continet, ita Deus manet extra vniuersam creaturam, quod testimonium ad hoc ipsum usurpant Patres Gregor. *lib. 1. mor. cap. 8. in id. Iob 1.* [egressusque est Satan à facie Domini.] *homil. 17. in Ezechiel. à medio.* Athanas. *de vniuersa*, ac sempiterna substantia Trinitatis, *lib. 5. in fine*, Hieronym. *Isai 66. initio*, & in id. *Ezechiel. 40.* [& introduxit me in atrium,] Hilarius *lib. 1. de Trinitate, non longe à principio*, & Petrus Damian. *Epist. 4. de Dei omnipotentia, c. 6.* Quantum denique habetur *Isai. 66.* [cælum mihi sedes est:] nam sicut sedens eminet, atque extat supra sedem, ita quoque Deus est supra cælum. Quo testimonio hoc ipsum confirmat Athanas. Hilar. Hieronym. Greg. & Petrus Damianus *loc. cit.* & Cyrill. Hier. *Cateches. 6.* vbi [sedes inquit ipsi cælum, sed illud tamen excelsit sedens.]

37

Ad hanc etiam sententiam confirmandam deservient testimonia Sanctorum Patrum, qui aiunt Deum esse super cælos, supra mundum, supra omnia. Respondent recentiores illis loquendi modis noluisse Patres significare, excessum diuinæ immensitatis super spatia locorum creaturæ, sed diuinæ potentia super res omnes, quod colligunt ex Augustino, *libro de nativitate boni, contra Manicheum, cap. 3.* [vbi Deus inquit ita supra omnem creaturam modum est, super omnem speciem, supra omnem ordinem, nec spatiis locorum supra est, sed ineffabili, & singulari potentia, à quo omnis modus, omnis species, omnis ordo.] Hec responsio simul cum verbis Diui Augustini, probat quidem Patres quando aiunt Deum esse supra res creatas

aliquando significare voluisse excessum, & eminentiam diuinæ naturæ, vel potentia, quod gratis concedimus, & ita Patres sæpe expresse affirmant Deum esse superiorem per potentiam: Gregor. & Petr. Damian. *loc. cit.* & Auctor *lib. de Specul. c. 32.* & alij. Non tamen convincitur semper posse in hoc sensu explicari; cum enim dicunt Deum esse vbiq; vel aliquid simile, quo significant Deum esse præsentem rebus omnibus per suam immensitatem, & præterea adducunt esse super cælos, supra omnia, & similia, manifeste significant velle se declarare, excessum diuinæ magnitudinis virtualis super omnem magnitudinem, & locum creaturæ; ita vero loquitur S. Macharius senior *Ægyptius homil. 12.* [Deus inquit] est vbiq; & super cælos,] Damascen. *lib. 1. de fide, cap. 16.* [Deus incircumscribitur cuncta replens & supra omnia emens, totus in omnibus, & totus super omnia,] & Elias Cretensis in orat. 1. *apologeticam, Nazianzen. pas. 41.* [Quis nescit eum vbiq; præsentem esse omnia implere & supra omnia esse?] & in oratione 24. quæ est in *Ægyptiorum aduentum pas. 653.* [Quis locus Dei esse possit, qui cælum, ac terram implet, atque vbiq; præsens est, & omnia superat?] accedit, quod Patres aliquando expresse declarant loqui se de excessu diuinæ magnitudinis super omnem locum creatum Damascen. *lib. cit. cap. 17.* [Deus inquit] vbiq; existens, & super omne vbiq;. Imo Concil. Ephesin. *tom. 1. cap. 6.* ex sententia Cyrilli Alexandrini asserit naturam diuinam esse omni termino, ac loco, etiam imaginario superiorem.

Ad hunc etiam loquendi modum spectat, quod Patres dicunt Deum omnia creata excedere, supereminere, transcendere, & similia, quæ verba quamvis absolute sumpta intelligi possent de excessu diuinæ perfectionum super creatas, tamen sæpe non admittunt huiusmodi interpretationem, aperte enim significant excessum diuinæ immensitatis super omnem magnitudinem & locum creatum. Imprimis enim Cyrillus Alexandrinus *loc. cit.* à Concilio Ephesin. *tom. 1. & cap. 4. tom. 6. cap. 1.* expresse affirmat Deum immensitate sua omnia excedere, & Gregor. *lib. 10. Moral. cap. 7. in id. Iob 11.* [excellior cælo est, cælo inquit] est excellior, quia incircumscriptione sui spiritus cuncta transcendit.] Deinde alij Patres, quamvis non dicant quasi in actu signato diuinam immensitatem, excedere omnem locum creatum, tamen asserentes Deum esse in omni loco & in omni re, & illa omnia excedere, aperte significant loqui se de excessu immensitatis, non vero naturæ diuinæ. Ita vero loquuntur Ambros. in id. *ad Ephes. 3.* [ut positis comprehendere, quæ sit latitudo, &c. sphaera, inquit] definito modo concluditur. Deus autem non solum implet omnia: sed excedit, ut solus ineffabilis, & infinitus habeatur.] Cyrill. Hierosolym. *Cateches. 6.* [In omnibus locis existens à nullo tamen comprehensus, sed ipsi cælum, sed illud tamen excelsit sedens.] Hilar. vbi supra. Nullus inquit, sine Deo neque vllus non in Deo locus est inest interior, & excedit exterior, Theodotus Ancyra. Episcopus *hom. in Natalem, versus finem*, habetur *tom. 6. Concilij Ephesini capite 10.* [In Christo inquit] omnis diuinitatis plenitudo corporaliter inhabitat, sed o rei miraculum? tota diuinitatis plenitudo in vno habitat corporaliter, & nihilo tamen secus reliqua omnia adimplet, & ita implet, ut vniuersam creaturam excedat,] & Gregorius *hom. 8. in Ezechiel. paulo ante medium*, [Deus vbiq; est, & vbiq; totus ponamus ante oculos mentis, quæ illa natura sit, quæ

Quaest. IV. An Deus sit in spat. imagin. 213

quae tenet omnia, implet omnia, circumplectitur omnia, superexcedit omnia. Similia inquit Auctor lib. de speculo cap. 2. apud Augustinum. 9.

39 Secundo faciunt illi Patres, quia aiunt Deum esse extra omnia, exteriorem rebus omnibus, vel iis exterius, aut forinsecus circumfundi: hoc argumentum conantur eludere recentiores aliqui Theologi, dicentes hanc dictam esse à Patribus propter incircumscriptionem essentiae diuinæ, quæ non est in loco circumscripta aut definitiue: non vero quasi instat corporis sit extra creaturas. Verum, quamuis non sit ad modum corporis, est tamen ad modum spiritus, si crearetur extra ecelum, extra quod etiam vere Deus habet existentiam actuaalem: si enim non habet, quomodo dici potest esse extra mundum, aut exterius rebus omnibus circumfundi, vt loquitur Hieronymus *Isai. 66. initio, & in Ezechiel. 40.* [Et introduxit me atrium.] & Hilar. *vbi supra.* Nam illud, quod nullo modo habet esse extra terminos alterius, sed solum cum illo, & in illo existit, extra illud non est, neque exterius, aut forinsecus circumfunditur. Nec ad veritatem harum locutionum sufficit diuinitas secundum essentiam, ita vt diuina ratione suæ perfectionis creatas omnes quodammodo supergressa exterius ambiat, continens omnem illarum perfectionem, & plures alias in infinitum: nam anima perfectior est corpore, itemque daemon, neque tamen illa dicitur esse exterior corpore quod informat, vel hic corpore, quod obsidet.

Accedit, quod Patres diuinam magnitudinem respiciunt cum ita loquuntur, vt patet apud Dionysium *cap. neno. de diuin. nominib.* [Extrasecus (inquiens) super omnem magnitudinem funditur.] Hieronymus *Isai. 66. initio,* [acne arbitremur (inquiens) celo quoque, & terra dei magnitudinem metiendam, in alio loco de eo legimus, qui tenet celum palmo & tertiam pugillo, per quæ ostenditur deus, & forinsecus, & intrinsecus, & infusus, & circumfusus, dum, & folio ambigente non concluditur, & pugillo concludit, & palmo.] Greg. Magn. *citato libro secundo Moral. cap. 8.* & Auctor *libro de speculo, cap. trigesimo secundo, Petr. Damian. Epistol. 4. de Dei omnipotentia, cap. 6.* [Exterior (inquunt) est per magnitudinem.] & Alcuin. *libro secundo de Trinitate, cap. quarto.* Deus exterior est, vt omnia concludantur ab eo, non locali magnitudine, sed potentiali presentia, qua vbique presens, & omnia illi presentia; si ratione presentiae omnia concludentis est rebus exterior, vtique non propter immensitatem perfectionis, sed magnitudinis virtualis dicitur exterior. Hoc ipsum expressit Isidor. *libro 1. sententiar. de sum. bono, cap. secundo, 3. tertio,* sic enim ait: [immensitas diuinæ magnitudinis ita est, vt intelligamus eum intra omnia, sed non inclusum, extra omnia sed non exclusum, & ideo interiorum vt omnia contineat, ideo exteriorem, vt incircumscripam magnitudinis suæ immensitate omnia concludat.] Quæ verba etiam usurpant Auctor *lib. de speculo cap. 22.* & Alcuin. *loco citato,* idem aperte significant Patres, qui dicentes Deum esse vbique vt significant excessum diuinæ immensitatis super omnia loca, addunt esse extra omnia. Ita Athanasius, *Epistol. 1. ad Serapion. de Spiritu sancto,* dicens, [Verbum, & Spiritum sanctum esse vbique, & extra omnia.] & August. *lib. de cognitione vera vite, cap. 20.* [vbi scilicet in omnibus & extra omnia est totus.]

SVBSECTIO II.

Rationibus probatur nostra conclusio.

40 Primo, quia omne quod continetur sub termino vel obiecto presentiae creata continetur subiecto vel termino presentiae increatae, & im- participatae: sed omne id quod est terminus vel obiectum presentiae diuinæ increatae, & im- participatae terminat formalissime ipsam presentiam diuinam: ergo omne quod est terminus vel obiectum presentiae creatae, vel quod est sub tali termino adequato terminat ipsam presentiam diuinam formalissime.

41 Sed spatium imaginarium est terminus, qui formalissime terminat presentiam creatam: ergo spatium imaginarium est terminus qui formalissime terminat presentiam diuinam increatam, & im- participatam.

42 Tunc sic, omne id quod terminat formalissime presentiam alicuius tanquam proprius terminus illius est, cui est presens formalissime res, cuius est illa presentia: sed deus habet presentiam, cuius terminus formalis est spatium imaginarium; ac proinde spatium imaginarium formalissime terminat presentiam diuinam, & increatam: ergo deus per talem presentiam formalissime est presens spatio imaginario. Maior prima & præcipua est euidens, ideo omne quod continetur sub obiecto vel termino scientiae creatae continetur sub obiecto vel termino scientiae increatae, quia ipsa scientia creata, cuius terminus est ille, continetur sub scientia increata, & obiectum & etiam omne obiectum potentiae creatae continetur sub obiecto vel termino potentiae increatae, quia ipsa potentia creata quatenus creata participatur ab increata, & continetur sub illa ratione cuius obiectum potentiae creatae debet esse pars obiecti potentiae creatae.

43 Sed etiam presentia creata, & participata, quatenus talis continetur sub presentia diuina participatur ab ea, & est participatio illius: ergo etiam obiectum seu terminus presentiae creatae continetur sub obiecto presentiae increatae, est pars illius, & participatur ab ipso: consequentia est euidens, quia vbi est eadem ratio formalis est idem effectus, vel quasi effectus formalis: sed tota ratio formalis propter quam obiectum, seu terminus scientiae & potentiae creatae sunt terminus, & obiectum etiam scientiae & potentiae diuinæ, & continetur sub obiecto illius, est quia talis scientia, & potentia creata, cuius obiectum est illud continetur sub scientia, & potentia increata, & participatur ab illa; nam propter proportionem quæ datur inter potentiam, scientiam, obiectum, & terminum quantum ad hoc, quidquid dicitur de vno dicitur de altero: sed etiam presentia creata participatur à presentia increata, & continetur sub illa: ergo etiam obiectum seu terminus presentiae creatae est terminus seu obiectum presentiae increatae, & continetur sub obiecto illius, quæ continentia est effectus formalis illius rationis formalis, quæ datur in obiecta scientiae & potentiae. Minor prima, & præcipua est certissima ex ipsis terminis, quia impossibile est quod contineatur aliquid sub termino alicuius potentiae vel quasi potentiae, & non sit terminus illius, sicut impossibile est quod albedo contineatur sub termino potentiae visuæ, & quod non sit terminus illius.

D d 3 impof